

Foaia Diecezană

Organul oficial al eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului</p> <p>Parohiile cl. I. și II. pe un an 5000 Lei Parohiile cl. III. 4000 Lei Parohiile sub clasă 3000 Lei Pentru particulari 1500 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>MANUSCRISELE SE VOR TRIMITI PE ADRESA CONSILIULUI EPARHIAL, SECȚIA CULTURALĂ.</p>	<p>Prețul inserțiunilor</p> <p>Concure de prot. 4000 Lei. Parohii de cl. I 2500, de cl. II 2000, de cl. III 1600. La celelalte publicații 1 cm. □ 20 Lei</p>
---	--	---

† Protos. VICHENTIE MĂLĂU

Acum aproape 50 de ani, o familie întreagă din comuna Boghicea, jud. Roman, smulgându-se din volbura ispitelor și din vâltoarea grijilor pământești, a luat drumul mănăstirii. Tatăl și-a luat fiul de 12 ani și-a plecat la „Sf. Munte“. Mama și-a luat fetița și-a intrat în viața monahală la Sf. Mănăstire „Văratec“. Tatăl a devenit Păr. Dometian, care se odihnește la Mănăstirea Secu, iar fiul a devenit Protos. Vichentie, duhovnicul Sf. Mănăstiri „Sf. Ilie dela Izvor“. Mama și fca, Mon. Anastasia și Eupraxia, au rămas la Văratec, unde una își doarme somnul vecinic iar alta ostenește încă în rugăciune către Dumnezeu.

Ieșind dintr'o astfel de familie Păr. Vichentie a trecut prin marea acestei vieți, agitată de păcate, ca un sfânt și ca un mucenic al lui Hristos, s'a desprins total din legăturile vieții pământești, în ziua de 13 Iulie a. c.

Numeroșii creștini care au trecut, în ultimii cinci ani, pe la mănăstirea „Sf. Ilie dela Izvor“, au avut prilejul să vadă în Păr. Vichentie, cea mai frumoasă realizare a vieții monahale.

Se hrănea, în majoritatea zilelor, cu o bucată de pâine și puțină apă, mâncând fiertură, în ultimul timp, numai odată pe săptămână. Își dădea ultima bucată de pâine și ultima haină săracilor, zicând că, întotdeauna se găsesc alții mai săraci ca el. Dar și mai darnic era Păr. Vichentie cu avuția sa cea mai prețioasă: bogăția sufletească. În fiecare clipă și pentru fiecare suflet, găsea un cuvânt potrivit și întăritor. Înțelept și cucernic, blând cu alții ca un sfânt și aspru cu sine ca un ascet, avea o putere neobișnuită de a stăpâni sufletele și a potoli patimile și pornirile rele. Prin post riguros și rugăciune neîntreruptă, prin aspre înfrânări și privațiuni chiar dela cele strict necesare, și-a martirizat trupul

pentruca să-și asigure liber zborul sufletului în misticul elan către Dumnezeu. Se apănea chiar și dela cele îngăduite unui monah riguros ca să nu cadă în ispita celor oprite. Și-a săracit trupul ca să-și îmbogățească sufletul. Și-a chinat trupul ca să asigure sufletului bucuria totalei eliberări de păcat. În trupul lui carnea s'a uscat bucată cu bucată.

Oficia slujbeie divine ca un iluminat.

Se mișca în altar, intra și ieșea pe ușile împărătești nesimțit, ca un înger. În ultimul timp, parcă, nu mai trăia omenește. Se consuma și pâlpăia ca o candelă în care se sfârșește untdelemnul.

Numai duhul lui a fost viu și activ până în ultima clipă a vieții. Conștient și împăcat cu sine, cu semenii săi și cu Dumnezeu, a închis ochii, trecând prin focul purificator al ultimei dureri trupesti, în împărăția de lumină a lui Hristos, pe care cu atâta osteneală a căutat-o.

Sub priveghiul stelelor, în noaptea clară de vară, trupul lui a fost ridicat de pe scândura care-i servea de așternut pentru odihna trupului și așezat în Biserica Sf. Mănăstiri. La sicriul lui, timp de două zile și două nopți, pelerinajul credincioșilor veniți din toate satele din apropiere, a fost neîntrerupt. Intelectuali și țărani, tineri și bătrâni, au ingenunchiat lângă sicriul în care zăcea Păr. Vichentie. Rugăciunile cântate de corul maicilor dela Sf. Mănăstire, ziua și noaptea, în melodii serafice, au însoțit sufletul Păr. Vichentie în zborul lui ușor și lin către Dumnezeu.

Mormântul lui a devenit un adevărat loc de pelerinaj. Calea către acest loc, au bătut-o întâi maicele cărora Păr. Vichentie le-a fost duhovnic. Acum creștinii care l-au cunoscut, ieșind din Biserică, după ce și-au făcut rugăciunile, trec și pe la mormântul Păr. Vichentie. Pietatea lor a sesizat sensul unei vieți consumată pe rugul iubirii de Dumnezeu și de oameni.

Dr. M. Bănescu

Un memoriu al generalului Traian Doda

Am socotit că pentru comemorarea a 50 ani dela moartea gen. Traian Doda să dăm publicității memoriul generalului pentru înființarea liceului, ce-i poartă numele, alături de art. publ. de dnii P. Jumanca și Dr. M. Bănescu.

Preocuparea de căpetenie a generalului Traian Doda, vajnicul luptător de odinioară pentru „o lege dreaptă a naționalităților, bazată pe egala îndreptățire a tuturor“, a cărui „deviză a fost dreptate și legalitate“, așa după cum dreaptă i-a fost întraga lui viață, publicată în repetite rânduri și cu multă competență de dnii Sabin Evuțianu, Dr C. Corneanu, Dr V. Loichiță și protopop C. Buracu, a fost munca și truda lui neobosită pentru luminarea poporului grăniceresc, prin dotarea lui cu instituții de cultură și în special cu o școală secundară în orașul Caransebeș.

Desigur, ar fi foarte interesant a cunoaște actul de fundație al marelui averi grăniceresci numită azi Comunitatea de Avere, cu toate că el — credem — nu poate să fie altul decât același care a fost și la baza înființării averii grăniceresci dela Năsăud, care cere conducerii acelei averi categoric și în prima linie preocuparea de căpetenie și îngrijirea de cele culturale și spirituale a grănicerilor.

Bazat pe acest punct al actului de fundație, Năsăudul se poate mândri și azi ca și totdeauna de marile ajutoare și concurs ce l-au dat și îl dau liceului lor grăniceresc ca și tuturor instituțiilor culturale, fapt ce a determinat aceea regiune de a fi atât în trecut cât și azi una din cele mai înfloritoare din țară.

Și generalul Doda, pornind — probabil — dela aceleași considerațiuni ale actului de fundație, scrie între altele în memoriul său: 1. Că în înțelesul paragrafului 6 al rescriptului maiestatic din 9 Iunie 1872, inarticulat în legea țerii prin art. de lege XXVII din 1873, fondul grăniceresc de creștere și de cultură, precum și fondul general grăniceresc de avere, se administrează de comune, care sunt îndreptățite în propriul cerc de activitate a dispune cu interesele acestor fonduri spre scopuri de creștere, umanitare și economice-naționale; 2. Că comunele în interesul legii memorate au avut deplin drept a dispune de interese spre înființarea unui gimnaziu complet în Caransebeș;“

Cei cari au botezat liceul de băieți din Caransebeș cu numele marelui general, au făcut cea mai aleasă, îndreptățită și justificată numire, fiindcă generalul ca cel mai de seamă caracter

al regiunii a luptat într'adevăr până la sfârșitul vieții lui pentru înființarea liceului ce-i poartă numele în orașul Caransebeș.

Iată ce spune dl profesor Onisifor Ghibu, fostul secretar general al rezortului instrucțiunii din Comitetul Dirigent: „O pagină care poate că e bine să nu se uite: În anul 1919, când soarta a pus pe umerii mei, sarcina de a organiza învățământul românesc de stat, în Ardealul și în Banatul care se uniseră la 1 Dec. 1918, cu vechiul regat român, am fost pus în fața întrebării: care să fie patronul liceului din Caransebeș? unii mi-au sugerat numele lui Ioan Popasu care fără îndoială ar fi meritat să fie eternizat în zidurile și în viața acestei școli. A trebuit să renunț la acest nume scump, din cauza că îl rezervasem pentru liceul confesional din Brașov, care este o creațiune a marelui episcop bănățean de mai târziu. În schimb am socotit că numele luptătorului general Traian Doda, este mai nimerit nu numai pentrucă Doda a fost un mare fiu al Banatului, ci mai ales pentrucă Doda a fost un mare caracter, iar liceul din Caransebeș nu-și poate pune ca scop al înființării sale un scop mai înalt decât acela de a crește caractere.“

Și dacă la început acest liceu nu a luat ființă întru totul după dorința marelui general, posteritatea se poate mândri totdeauna, că el înființează azi așa după cum generalul a dorit-o în senzul memoriului ce urmează:

Inalt Ministeriu reg. ung. de interne!

Cu rezoluțiunea maiestatică din 18 Mai 1873 s'a otărit înființarea unui gimnasiu superior de stat în Caransebeș, avizându-se ministrul de culte și instrucțiunea publică a aduce în deplinire această preainaltă otărire.

Starea nefavorabilă financiară însă a țerii a împedecat crearea acestui gimnasiu de stat în Caransebee, neputându-se vota în dietă speșele pentru înființarea și susținerea lui.

Prin rescriptul maiestatic suslaudat și prin intimatul ministerial dđto. 27 Maiu 1873 Nr. 13676 este constatată lipsa unui gimnasiu superior în Caransebeș.

Nici că putea fi altcum.

Căci sub durata graniței statul s'a îngrijit pentru institute de învățământ pe teritoriul destul de estins — 61 de mile □ cu 100.000 de locuitori — al fostului regiment romano-banatic Nr. 13, întreținând pe speșele statului în Caransebeș o școală medie militară bine organizată, carea a corespuns pe deplin relațiilor de atunci, și din carea au eșit o mulțime de bărbați harnici carii au corespuns intru toate recerînțelor de atunci, atât ca militari față de stat, cât și ca administratori față de regiment, asemenea și în celelalte ramuri, având fiecarele ocajune de a-și câștiga în acest institut cunoscințele necesari, care se pot câștiga într'o școală medie.

Dela desființarea acestei școli medii poporâciunea de aici a fost lipsită de un mijloc cultural, și această lipsă a fost pentru poporâciune cu atât mai apăsătoare, căci starea materială a poporâciunii nu i-a conces, ca se-și poată trimite pruncii la alte institute medii, unde susținerea pruncilor ar fi constat de 3—5 ori mai mult decât în Caransebeș.

Lipsa aceasta a unei școli medii în Caransebeș o simțim și pân'acuma în mare măsură, căci inteligența în ținutul nostru descresce rapid, așa de exemplu din cauza aceasta nu putem avea contingentul necesariu cu pregătirea recerută de lege pentru statul învățătoresc și preoțesc sântem siliți a ne recruta până și notarii comunali de prin vecini; ear alți dregatori mai mari din sinul nostru nu avem.

Aceste considerâciuni destul de triste pentru ținutul nostru au făcut, ca noi înșine se ne îngrijim de crearea unui gimnasiu superior în Caransebeș, ca astfel scăderea ce o are poporâciunea din lipsa unei școli medii, se încete.

Dreptacea partea cea mai mare a comunelor din fostul regiment romano-banatic Nr. 13 au otărit prin reprezentaciunile lor legate, ca din interesele fondului grâniceresc, de crescere și de cultură și a fondului general grâniceresc de avere, se dea 5%, respective 3%, pentru înființarea și susținerea unui gimnasiu superior în Caransebeș.

Comunele au substernut aceste otăriri ale lor municipiului spre aprobare.

Eară municipiul în congregațiunea generală, ținută în 16 Ianuarie a. c. și zilele următoare, pertractând această cauză, din consideraciune:

1) că în înțelesul §. lui 6 al rescriptului maiestic din 9 Iunie 1872, inarticulat în legea țerii prin art. de lege XXVII din 1873, fondul grâniceresc de crescere și de cultură, precum și fondul general grâniceresc de avere se administrează de comune, care sânt îndreptățite în propriul cerc de activitate a dispune cu interesele acestor fonduri spre scopuri de crescere; umanitare și economice — naționale;

2) că comunele în înțelesul legii memorate au avut deplin drept a dispune de interese spre înființarea unui gimnasiu complet în Caransebeș;

3) că comitatul ca for de controlă față de comune numai decisiuni în contrarietate cu legea le poate des-approba și nimici;

au luat decisiunile comunelor aduse în cauza memorată spre sciință.

În contra acestei decisiuni a congregațiunii generale reprezentantele comitatens Francisc Suttág, carele e tot deodată și inspector reg. de școli, a recurs la Excelența Voastră, cerând nulificarea decisiunilor aduse de comune și luate la cunoștință din partea municipiului, din motiv, că în comunele respective, învățatorii dela școlile populare nu ar fi salarizați destul de bine.

Nu înțelegem această procedură a Dlui inspector școlar, carele tocmai de după poziția sa, ar fi detoriu a face tot ce e posibil pentru înființarea de institute culturale, dar nu, ale împedeca înființarea lor; căci este evident, cumcă prin neaplicarea decisiunilor comunale, învățatorii populare nu se salarizează mai bine; deoarece salarizarea insuficientă a numiților învățatori își are cauza în cea tristă împregiurare, că în fostul comitat al Severinului nu s'a pus încă în lucrare §. 82 al Regulamentului I școlar din 1877.

Afară de aceasta, în cele mai multe comune, sânt fonduri școlare speciale, menite pentru îmbunătățirea salariilor învățatoresci, ale căror venituri însă nu se folosesc conform meniciunii lor.

În fine înființarea de școli medii din venitele numitelor fonduri, nu este nimic nou; căci toate școlile medii din fostul confiniu militar s'au înființat din aceste fonduri.

Noi nu ne indoim: ca înaltul Ministeriu de interne va aproba decisiunile comunelor aduse pe bază legală sub formele legali, și că prin urmare va respinge recursul nemotivat al reprezentantului comitatens și inspectorului școlar regesc Francisc Suttág.

Cu toate acestea, noi cei subscriși am venit în persoană ca se Ve rugăm pe Excelența Voastră, ca luând în consideraciune cele espuse, se ne dai mână de ajutoriu, pentru ca se ne împlinim lipsa atât de simțită pentru înființarea unui gimnasiu superior în Caransebeș.

Ce s'atinge de mijloacele ce ne stau noue la dispozițiune pentru acoperirea speselor împreunate cu înființarea acestui gimnasiu, avem onoare a Ve aduce la cunoștință următoarele:

Spesele aproximative ale gimnasiului sânt:	
Un director cu salariu anual de 1200 fl., pentru	
cortel 200 fl., paușale 200 fl., la olaltă	1800 fl.
6 profesori cu salariu anual de câte 1000 fl.	6000 „
6 profesori cu câte 800 fl.	4800 „
bani de cortel pentru 12 prof. câte 150 fl.	1800 „
1 pedel cu salariu de	360 „
și cortel natural.	
Pentru încălzit luminație etc.	600 „
Pentru bibliotecă, muzeu etc.	640 „
	<u>Suma . . . 15800 fl.</u>

Acoperirea aproximativă:

1 Din venitele fondului grâniceresc de	
crescere și de cultură, apoi din ale fondului ge-	
neral grâniceresc de avere de circa 250000 fl. a 5%	12500 fl.
2 din venitele fondului neimpărțit al școlii	
militare și reâle de circa 30000 fl. a 5%	1500 fl.
3. Dela comunitatea de avere	2000 fl.
4. Dela dieceza gr: or: a Caransebeșului	1500 fl.
5. Din fundâciunea Hațegană de 500 fl. a 5%	25 fl.
	<u>Suma . . . 17525 fl.</u>

Pelângă aceasta, comunele mai au și edificiul recerut curespunzătoriu și menit anume pentru o școală medie, așa, încât pentru înlocuirea gimnasiului proiectat este pe deplin îngrijit.

Din acestea este evident, că avem și mijloacele materiale pentru susținerea unui gimnasiu complet cu opt clase, care mijloace la caz de lipsă se pot mări.

Prin urmare rugarea noastră atât din punct de vedere legal, cât și material, este pe deplin întemeiată.

După toate acestea, subscriși venim cu tot respectul a ne repeți rugarea, ca Excelența Voastră se binevoiați a ne da puternicul sucurs moral, ca întreprinderea noastră salutară și neapărat de lipsă pentru poporâciunea din fostul regiment romano-banatic Nr. 13, se o putem mai curând realiza.

Caransebeș, 18 Faur 1882.

Traian Doda, Filaret Musta, Ioan Bartolomeiu,
Iosif Seracin, George Baiasiu, Constantin Neagul:

Locuitori ai fostului regiment confinariu romano-banatic și reprezentanți comitatensji.

Prof. Matei Armas
dir. șc. „Traian Doda”

Vizita Domnului Ministru C. Burducea la Caransebeș

Domnul Ministru al Cultelor C. Burducea, însoțit fiind de P. Cuc. Sa părintele Dr. Liviu Stan, și P. Cuc. Sa. părintele Dr. Spiridon Căndea, a sosit în ziua de Sâmbătă 21 Iulie a. c. în orașul nostru.

Domnul Ministru a fost întâmpinat de Prea Sfințitul nostru Episcop Veniamin Nistor, la Reședința episcopescă, de față fiind întreg clerul din gremiu, profesorii Academiei Teologice și clerul din eparhia noastră, împreună cu șefii autorităților locale.

Conferința a avut loc în sala de ședințe a Primăriei locale, unde pe lângă cei amintiți, au mai participat și reprezentanții F. N. D.-ului și ai cultelor minoritare din localitate.

Di Primar al orașului, Milan Ognanovici binevintează pe Di Ministru în numele orașului, iar Prea Sfințitul nostru Episcop Veniamin, îi urează bun sosit, în numele clerului din această eparhie. Prea Sf. Sa mulțumește și cu această ocazie Dnui Ministru pentru ceace a făcut până în prezent pe seama preoțimei, acordându-le și lor gradațiile a V-VI-a de vechime și a VII-a de merit, ca și corpului didactic precum și pentru taptul că bunurile bisericilor și cele mănăstirești au fost scoase de sub prevederile legii reformei agrare. Dorește Dnui Ministru, ca bunul Dumnezeu să-l ajute ca să facă și alte realizări tot atât de frumoase, pentru binele Bisericii și al neamului din care face și Dnia Sa parte.

P. Cuc. părinte I. Bulea, în numele preoților cari au constituit deja grupul preoților democrați, îl binevintează pe D-l Ministru și-i arată că și aici în acest centru o parte din preoțime i-a înțeles gândurile și intențiile Dniei Sale și se află deja grupați, așteptând numai directivele și ordinele dela Înaltul Guvern.

După aceia luând cuvântul Di Ministru C. Burducea, mulțumind pentru urările de bun sosit, printre altele a declarat următoarele:

Vin în mijlocul Cucernicilor Voastre cu dragoste desăvârșită de frate întru Hristos și nu cu autoritatea ministerială spre a ne cunoaște, a ne strânge rândurile, și a ne împărtăși unul altuia greutățile ce le întâmpinăm în aceste vremuri grele în activitatea noastră de slujitori ai sfințelor altare strămoșești. Tot ceace am realizat până în prezent am făcut-o din dragoste nețărnută față de Biserica mea, al cărei slujitor modest și astăzi sunt și'n dorința de a-mi ajuta frații mei, a căror greutăți le cunosc îndeaproape.

Insistă asupra faptului că preoțimea noastră a fost, este și va fi întotdeauna democratică, căci reprezentanții ei sunt fii poporului, ai țărânului și muncitorului român și sufletește ei n'au putut fi decât alături de cei ce le-a dat viața. Și însiși Biserica în slujba căreia se află, este o instituție prin excelență democratică, căci întemeietorul ei când a pus bază Bisericii creștine, a așezat la temelie ei, cea mai desăvârșită dragoste între frați, excluzându-se orice diferență de clasă socială.

Dacă totuși am inițiat, constituirea organizației „Uniunea Preoților Democrați” am făcut-o nu cu gândul de a face un partid clerical, ci numai din sincera dorință de a ne încadra și noi în ritmul vremii, în forme vizibile.

Domnul Ministru face apoi un călduros apel la preoțimea noastră, ca să dea Guvernului tot concursul, pentru ca să-și poată îndeplini obligațiunile ce ne-au rămas depe urma războiului în care am fost aruncați și să ajute Guvernul în îndeplinirea condițiilor armistițiului, arătând preoțimea noastră cu orice ocazie credincioșilor din această eparhie, că aceste condiții sunt destul de generoase, față de ceace am făcut noi și armatele Germane în Rusia.

Numai astfel ne putem câștiga încrederea în marea noastră vecină aliată U. R. S. S., care încă depe acum s'a arătat în repetate ocazii generoasă cu noi, lăsându-ne 2000 de tractoare pentru lucrarea pământului; ne-a lăsat grâu, pentru hrana populației etc. Indeamnă la sinceră colaborare a tuturor grupărilor politice cari alcătuiesc „Frontul Național Democratic” ușurând astfel opera de guvernare în aceste vremuri grele.

După conferință P. S. Sa, a dat o masă în onoarea Domnului Ministru. După masă Di Ministru vizitând sediile grupărilor democratice din localitate, părăsește orașul nostru, lăsând pretutindeni impresii plăcute.

Raportor

Dintr'un jurnal vechiu

De: Dr. Dimitrie Cioloca

Ostenind după dovezi ale trecutului, mai ales ale trecutului românesc, am achiziționat și un jurnal, scris zi de zi, în Caransebeș, de către fostul maestru de muzică Iosif Moudry, după naționalitate ceh, venit direct din Boemia.

Moudry a funcționat în orașul nostru încadrat în corpul didactic al Școlii civile, pe atunci germană, și mai dădea și ore particulare.

Magiarizându-se Școala civilă, dânsul continua să funcționeze și după această schimbare la față a școlii, cu toate că nu cunoștea o boabă ungurește.

Date mai apropiate despre persoana sa, nainte de a ne deveni concetățean, nu am putut afla, decât vagi și întâmplătoare amintiri, cuprinse în ziar.

Dintr'o scrisoare a sa, datată la 1 Mai 1863, adresată aceleia, care cu timpul îi deveni consoartă, aflui, că avea și un frate mai mic. Planul părinților era, ca acesta să moștenească averea părintească — circa 60 jugere — iară dânsul, cel mai mare, să se facă „domn”. Implicat însă în revoluția dela Praga, din 1848, a trebuit să simtă, în parte, consecințele pasului nesocotit, inherent vârstei neaoapte, dar încărcate cu pretenții. Grație acestei vârste și „iresponsabilității” sale — cum scrie el însuși, — a scăpat de urmări mai grave, nu însă tot așa colegii săi de studii, mai în ani, cari au trebuit să înfunde temnițele dela Muncaci, Petruvaradin, etc.

Moudry în urma hotărârii cercurilor mai înalte politice, ca nici unul din participanții la revoluție, fie prin faptă sau cuvânt, nu pot avea pretenții la servicii de stat, și-a întrerupt studiile și a fugit la Praga, unde a învățat muzica. După moartea fratelui său nevrând să preieie el conducerea gospodăriei, a fugit la Făget, în Bănat, iar de aci la Caransebeș.

În societatea de aici Moudry pare a-și fi creiat un larg cerc de cunoștințe și prieteni, adese amintiți în notele sale zilnice.

Toate notele sunt dedicate dragostei către o tineră, fiica unei binecunoscute și înstărite familii ¹⁾ de cetățean, de naționalitate germană, din loc. Sunt scrise în limba germană, și formează 3 volume, corespunzând fiecare volum câte unui an (1863, 1864 și 1865).

A ajuns adânci bătrânețe, depănată în Caransebeș, unde se și află înmormântat.

Satiric și pișcător față de tot și toți, cari nu erau pe placul său, notele sale cuprind multe observații malițioase, până și asupra formelor ceremoniale sociale și de rit, chiar de erau ale bisericii rom. cat., căreia îi aparțineă. De sine înțeles, le-am evitat, redând numai evenimente ce ne evocă trecutul, care ne interesează.

Reproduc deci, în cele următoare, fragmente în acest ziar, în măsura, în care se ating evenimente, locuri și persoane cunoscute în Bănat, și în special în Caransebeș.

1) Hermann Sahmidt, care împreună cu un alt cetățean, I. Dachler, erau proprietarii unei mori, pe locul unde azi mai stau ruinele fostei fabrici Munk, lângă penitenciar.

Incep cu o excursie la „Mehadia” (Băile Herculane), întreprinsă cu un prieten al său: Siegmund.

1864

Vineri, 16 Iunie

Am plecat la orele 5 dimineața. În Teregoava am hrănit caii, iar noi am primit o țocană de găină, dar așa de tare, de credeai că-i carnea dela un bou de 100 de ani. Aci ne amuză cu flecările sa stridentă, de coțofană, expeditorul postal, care doria, sau chiar avea să fie mirele Emiliei (Mili) Urdárian. La orele 3½ am intrat în Băile Herculane.

Noua clădire „Franz Josef” este cât se poate de drăguță, ca și sala de distracție, frumoasă, executată în stil mauric și aranjată foarte elegant. Am vorbit aci cu doamnele Gili și Hermann Klein²⁾, căpitan Kratzelmayer și și mai mulți caransebeșeni.

Sâmbătă, 17 Iunie

Ne-am sculat des de dimineață și, cu toate că era destul de rece, am pornit în plimbare la cataractul Cernei, și mai departe până la „cabana vânătorilor”. Am făcut-o pentru a evita o serenadă a țiganilor din loc, cari maltratau publicul balnear cu muzica lor, și în felul acesta să economisim 2 fl.

După luarea dejunului am pornit spre Orșova, unde am ajuns la orele 11. Eu m'am bucurat foarte mult că am putut vedea acest ultim punct din sud-estul monarhiei, și să admir cursul maiestic al Dunării. În fața Orșovei, peste Dunăre, începe împărăția turcească, Sârbia, la stânga râului Cerna gospodăria valahă. Capela, z'dită deasupra locului, unde Kossuth îngropase coroana ungară, se află pe teren neutral, nici valah, nici austriac. Nu departe de aci se află fortăreața, deja turcească „Orșova-Nouă”, în stare de deplâns, pe jumătate ruină, în mijlocul unei insule a Dunării.

Locul de târguire în Orșova se cheamă „Schela”, și aici șed Turcii și Sârbii, cu turbane și fesuri roșii cu găitan, oferindu-și marfa.

Șed în șatrele lor, de scânduri, păziți de către finanți și soldați, se pare pentru a împedea vânzarea prin contrabandă, și întind marfa cumpărată pe o farfurie de lemn, fixată de vârful unei prăjini, deoarece în sens strict sunt închiși cu scânduri. Am avut ocazie să văd și soldați sârbi.....

Noaptea am petrecut-o deja în Mehadia, și Duminecă, 18 Iunie, după ora 12 d. a., am ajuns în Caransebeș.

2) Comerciant în Caransebeș.

Martți, 20 Iunie

....Adjutantul regimentului, locot. Brinzeiu¹⁾, se căsătorește cu Flora²⁾). Mult noroc!

Duminecă, 13 Nov.

....După masă am fost invitat la familia Vasilevici³⁾). Am stat acolo până la orele 7⁴⁾.

23 Noemvrie

Sara m'a luat Ulrich la familia Vasilevici, unde am făcut muzică până la orele 10^{1/2}. Prezentă eră numai Talia.

27 Noemvrie

Am fost invitat la fam. Vasilevici (Duminecă).

4 Dec.

Am fost la fam. Vasilevici, la etaj, până seara. A cântat căp. Ulrich⁵⁾ la pian, și s'a dansat.

16 Dec.

....Dșoara F. merge cu Lalăci la fam. Vasilevici să facă muzică.

(Urmează)

GRANIȚA ȘI OAMENII EI.

(Urmare din Nr 26-27/1945)

Generalul Ioan A. Drăgălina

(1860-1916)

(Continuare și sfârșit)

Desrobitorul Banatului a fost așezat în cimitirul Belu militar. Pe monumentul, ridicat la mormântul său de „Societatea mormintelor eroilor“, marele Stat major al armatei a dăltuit următorul epitaf biografic:

Eroul dela Cerna și Jiu, *generalul Ion A. Drăgălina* † 24 Octomvrie-6 Noemvrie 1916.

La Cerna.

Ca comandant al armatei I-a, care forma pivotul armatei române de operații, a fost stâncă neclintită, de care s'au sfărâmat valurile dușmane, asigurând astfel eroid, flancul stâng și spatele întregii armate operative.

La Jiu.

Luând comanda armatei I a, care era în plină retragere, a oprit-o pe loc, a întors-o cu supremă energie la atac și victorie strălucită.

1) In reg. grăniceresc româno-banatic Nr 13, st ționat în Caransebeș.

2) Fiica baronesei Blumenkron

3) Respectată familie de neguțător, de proveniență macedo-română. Era proprietara aproape a întregului șir de case din piața principală, începând cu casa cu etaj din colț, locuită și azi de urmașii: dșosrele Valeria, Melania și dl Ioan Iuliu Vasilevici, până la colțul de lângă cazarma General Drăgălina.

4) După 44 de ani Moudry scrie cu creionul: Azi, 23 Decemvrie 1905, aci amintitul Vasilevici a fost înmormântat, la orele 3 p. m.

5) Căpitan auditor.

Pe când ridica moralul trupelor dirijând de aproape operațiile, a căzut greu rănit în fruntea armatei sale. A continuat totuși a da ordine și, evacuat, și-a pierdut brațul și apoi vieța pecetluind cu sânge ordinul de zi și testamentul său, care suna astfel:

„Ostași ai armatei I-a! Apărați cu vieța voastră pământul sfânt al patriei, precum și cinstea de Român. *Victoria este a noastră.*

Dumnezeu, Majestatea Sa regele și țara, vor răsplăti pe eroi“.

În valea Jiului, lângă mănăstirea Lainici, la o cotitură de drum, o Cruce albă grădește trecătorului: *aici am fost rănit, făcându-mi datoria pentru neam, țară și rege... Eu, eroul izbândeii dela Cerna și Jiu...*

Această cruce e temelie desrobirii Banatului.

În primăvara anului 1916 aveam de îndeplinit o misiune¹ la București. Ion I. C. Brătianu nu era în capitală. Ion G. Duca, pe care îl cunoscusem cu zece ani în urmă la congresul studentesc din Focșani, m'a condus la Florica. Ne însoțeau și miniștri Vasile G. Morțun și Alexandru Constantinescu. Aci am întâlnit pe generalul Ion Drăgălina temelind, împreună cu Ionel Brătianu și miniștri săi, *convenția militară*, pe care șeful guvernului întregitor de țară a încheiat-o la 4/17 August 1916 cu Rusia, Anglia, Franța și Italia. Această convenție a proptit tratatul politic, prin care puterile semnatare recunoșteau României dreptul de anexare a Bucovinei, Transilvaniei și Banatului, în întregime².

M'am întors, împreună cu generalul Ioan Drăgălina, la București. În acea noapte, înmiresmată de *primăvara întregirii* al cărei *Incepător* el a fost, sobrul comandant de oaste a avut accente de duioșie pentru locurile și oamenii copilăriei sale, pentru mama sa, pentru rudeniile și cunoscuții săi, pentru cimitirul din dealul Crucii al Caransebeșului.

Deodată mașina se oprește în mijlocul câmpiei, acoperită cu cer înstelat și cu lună plină. O noapte albă, senină și plină de pace. În dreapta drumului o Cruce din piatră cioplită, cu cununite de ghiocci și brândușe, soli ai descătusării firii din obezile unei ierni prelungite. Ridicată „cu multă osârdie din dreapta, agoniseală a obștii“ pe marginea Argeșului, ea avea următoarea înscripție: „Pomenește,

1 Ion Rusu Abrudeanu: Patriarh României, Dr. E. Miron Cristea, p. 227 și Păcatele Ardealului, p. 377.

2 Const. Chirițescu: Istoria războiului pentru întregirea României, v. I. p. 179.

Doamne, sufletele celor ce s'au nevoit pentru sfințele tale biserici și pentru pravoslavnica nație sângelile lor vărsară și sufletele sale fuseră la războaie uciși și în tabere răniți, cu trâmbița cea după urmă să-i înviezi și stării de a dreapta să-i sălășluești..."

Cetîndu-ô, generalul se descoperi, se întări cu semnul biruinții lui Hristos și apoi grăi: „Se împlinesc, în curînd, trei decenii de cînd am venit în țară. Plecarea mea din Caransebeș bătrînul vlădică Ioan Popasu, care își serbase, în ajun, jubileul de 50 de ani de preoție, a însoțit-o cu binecuvîntarea sa și cu urarea, ca să revin ca *liberator al pămîntului natal*. Dumnezeu îmi spune, că această zi mare se apropie. El să mă ajute, ca să o ajung și să-mi împlinesc, cu vrednicie, destinul...! Voi fi numit comandant al diviziei 1 dela Turnu-Severin, ca să fiu, în ceasul hotărîtor, aproape de Banatul meu..." Apoi tăcu.

Lumina crepusculară a cântătorilor începu să-i arcuiască făptura clasică, frumoasă și impunătoare.

De pe această sfîntă Cruce el își descifra predoslovia apusului său eroic. Apus slăvit de Dumnezeu, rege și țară...

Dr. Cornel Corneanu

INFORMAȚII

Sf. Sinod al Bisericii ort. rom. este convocat în ședință plenară pentru ziua de Luni, 30 Iulie a. c. ora 10.

Personale: P. S. Sa *Episcopul nostru Veniamin a plecat Sâmbătă 28 Iulie a. c., cu rapidul de seara la București pentru a lua parte la ședințele Sf. Sinod.*

Decorarea M. Sale Regelui Mihai I. Președintele Suprem al Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice a dat la 6 Iulie a. c., un decret prin care M. Sa Regele nostru a fost decorat cu Ordinul „Victoria”, cea mai înaltă distincție sovietică pentru actul de curaj dela 23 August 1944, prin care s'a schimbat politica externă a României rupînd relațiile cu Germania și reluarea legăturilor cu Națiunilor Unite.

Domnul Ministru Vlădescu-Răcoasa, în vizită în orașul nostru. Dl. Ministru al minorităților, Vlădescu-Răcoasa, a ținut Sâmbătă în 14 Iulie a. c. în sala de ședințe a Primăriei orașului nostru, o conferință cu caracter mai mult administrativ, de față fiind șefii autorităților locale și reprezentanții grupărilor politice din F. N. D.

După ce Dl. ministru a arătat care este scopul vizitei D-nei Sale, a mai multor orașe din Țară, îndeamnă pe fie care cetățean la operă constructivă, în aceste vremuri, încă destul de grele. Datoria noastră a tuturor este de a ajuta Guvernul în opera de refacere a Țării și a îndeplinirii conștincioase a condițiunilor armistițiului care ne este astăzi și o datorie de onoare, arătînd în acelaș timp că ceea ce trebuie noi să dăm, e incomparabil mai puțin cu ceea ce am luat și distrus noi la timpul său în Rusia.

Intrebă apoi cari sunt greutățile și nevoile locale, îndemnînd toate grupările politice tinere la o strînsă armonie.

În numele A. R. L. U. S-ului vorbește dl. director al Școlii Normale din loc Ilie Orzescu asigurînd pe dl. Ministru că aici în Caransebeș e o deplină armonie și toți înțeleg să ajute Guvernul în opera de refacere a Țării. În numele F. N. D.-ului vorbește dl. Nemeth, iar în numele „Frontului Plugarilor” dl. Ing. Alexandru Andrei.

În numele Bisericii, Părintele Petru Toma secretar eparhial, mulțumește dlui Ministru pentru declarațiile făcute referitor la Biserica și roagă pe dl. Ministru să transmită înaltului for pe care-l reprezintă asigurarea că Biserica noastră înțelege ca totdeauna, să ajute înaltul Guvern, în opera de refacere și consolidare a Țării.

I. P. S. Sa Patriarhul Nicodem, a fost sărbătorit la 30 Iunie a. c., în Capitală din prilejul împlinirii alor 6 ani de patriarhat. Întru mulți ani Stăpâne!

Ministerul Sănătății a hotărît ca bolnavii săraci — cari vor prezenta certificate de paupertate — să fie îngrijiți gratuit în spitalele și sanatoriile Statului.

Consiliul de Miniștri ținut la 6 Iulie a. c., a aprobat anularea vânzărilor silite și retrocedarea bunurilor răpitate în Ardealul de Nord.

Legăturile postale dintre România, Anglia și America au fost reluate.

Prizonierii români de războiu aflați în Uniunea Sovietică conform declarațiilor făcute de dl. General C. Vasiliu Rășcanu, ministru de războiu cel mult în două luni se vor întoarce la vetrele lor.

Cehoslovacia după hotărîrea președintelui E. Beneș va expulza pe toți Germanii și Ungurii de pe teritoriul ei, circa 3 milioane.

Mntarea Comunității de avere. Comunitatea de avere a fost evacuată provizor în casa ce odinioară îi aparținea: Palatul Consiliului eparhial, etaj.

Îată astfel cele două instituții de bază ale „Graniței”, Episcopia — întărîtoarea sufletului din graniță — și Comunitatea de avere — gospodăria adunată prin merite de neamul grăniceresc — sub acelaș acoperămînt.

Situația aceasta ne amintește sfatul psalmistului ce zice: „Îată acum ce este bun și ce este frumos, fără numai a locui frații împreună”.

Hramul Sf. Mănăstiri Ilie dela Izvor-Vaslova, s'a serbat anul acesta cu deosebit fast. P. S. nostru Episcop Veniamin însoțit de Cons. ref. Dr. I. Crețiu, Prof. I. Bulea, și diaconii N. Corneanu și At. Guvir, a sosit la Bocșa în prețuia hramului. Liturgia a fost ofi-

ciată de P. S. Sa inconjurat de un mare sobor de preoți, de față fiind foarte mulți pelerini, sosiți dela mari îndepărtări. Darea de seamă amănunțită se va publica în numărul viitor al foii noastre.

Ucraina subcarpatică, cu capitala Haust, care până acum a aparținut Cehoslovaciei, în urma tratatului semnat la Moscova la 29 Iunie a. c., se reunește la Ucraina, vechea sa mamă și va fi încorporată la Republica Sovietică Socialistă a Ucrainei.

Un tribunal al poporului va funcționa la Cluj pentru judecarea celor ce au comis fărădelegi în timpul ocupației hortiste din Ardealul de Nord.

Congresul general al Partidului național-liberal ținut la 1 Iulie a. c., în București a ales de președinte cu unanimitate pe dl Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de miniștri.

Au sosit salariile preoțimei noastre și refugiate pe luna Iunie a. c. și se lichidează în orele oficioase de Casieria eparhială.

Aviz redacțional. Din cauze tehnice și din cauza lipsei de hârtie, foaia noastră va apărea până la toamnă numai din două în două săptămâni.

Judecătoria mixtă Orșova, secția C. F.

No. 512/1945 cf.

Extras din publicațiunea de licitație.

La cererea lui Simion Popescu ca lichidator al Băncii „Mehadia” Cassă de Păstrare din Mehadia Judecătoria a ordonat licitațiune voluntară în ce privește imobilele înscrise în c. f. No. 2151, 528, 1253, 1859 și 2902 a comunei Mehadia și anume: în întregime cu 2.000.000 — lei preț de strigare casa No. 75 cu 120 stp. loc de casă; en bloc cu 100.000 — lei preț de strigare 1/2 parte din No. top. 1006 vie cu curmătură 533 stp. No. top. 1164 grădina în Taina Mică 1050 stp. No. top. 925/2 arabil în Cropolia 475 stp. din izlaz pășune cl. III. 320 stp. din izlaz fânaț cl. III. 490 stp. și 93/216 părți din No. top. 1006 vie în curmătură 267 stp. și No. top. 1006 vie în curmătură 267 stp.

Licitațiunea se va ține în ziua de 20 August 1945 orele 10 în localul băncii petiționare, la Mehadia.

Imobilele supuse licitației nu pot fi vândute decât numai cu un preț mai mare decât prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție.

Orșova, 22 Iunie 1945.

Judecător-șef ss. *Dr. Teodor T. Cerghit*

ss. *I. Rădoi* aj. cond. cf.

Pentru conf. *I. Rădoi*, aj. cond. cf.

CONVOACARE

Domnii membri ai A. R. L. U. S-ului, Filiala Caransebeș, în baza Art. 26 și 27 din Statute sunt rugați a lua parte la

ADUNAREA GENERALĂ

care se va ține în ziua de 12 August 1945 la orele 11,30 în sala Cinematografului Comunal.

ORDINEA DE ZI:

1. Raportul general despre activitatea desfășurată de filiala noastră dela constituire până azi.
 2. Stabilirea programului de activitate pentru viitor.
 3. Alegerea comitetului și consiliului de cenzori.
 4. Eventuale propuneri.
- Caransebeș, la 27 Iulie 1945.

Președinte
Ilie Orzescu

p. Secretar,
Rădescu Emil

No. 1552/1945.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 2 August 1945 la orele 11 în cancelaria Oficiului P. T. T. Caransebeș se va ține licitație publică, cu oferte închise pentru executarea unor lucrări de reparațiuni de zidărie, tencuire rarbuire-văruire și zugrăvire ce urmează a se face la edificiul Postei din Caransebeș.

Cei interesați se pot interesa la Oficiu unde pot vedea zilnic devizul informativ de lucrări. În ziua licitației ofertanții înainte de a se deschide ședința — vor depune Comisiei în mâna președintelui în plic închis și sigilat oferta scrisă semnată și timbrată legal împreună cu garanția de 5% asupra sumei ce reprezintă valoarea ofertei.

Ofertanții cari nu îndeplinesc condițiunile legale, nu vor fi acceptați la licitație.

Caransebeș la 14 Iulie 1945.

Diriginte, *Moravriu*